

باسمه تعالی

ضرورت توجه به کشت دیم باهدف تأمین امنیت غذایی یمن

تیرماه ۱۴۰۳

یمن از سال ۲۰۱۵ درگیر جنگ با ائتلاف سعودی- اماراتی است که تداوم آن، معیشت مردم این کشور را با مشکلاتی همراه کرده است. تا قبل از جنگ، تأمین اقلام اساسی یمن عمدتاً از طریق واردات صورت می گرفت؛ به نحوی که ۹۰ درصد این اقلام از خارج وارد می شد. با وجود آن که گزارش‌های معتبر بین‌المللی، این کشور را حاصلخیزترین کشور منطقه معرفی کرده است، تنها ۱.۴ میلیون هکتار از کل زمین‌های این کشور با سهم ۲.۵ درصد زیر کشت رفته است. با این حال بررسی‌های کارشناسی نشان می‌دهد با توجه به حاصلخیزی خاک و بارش مناسب در بسیاری مناطق، امکان خودکفایی در تولید محصولات اساسی در این کشور وجود دارد. محاسبات نشان می‌دهد با تقسیم مناطق مختلف یمن متناسب با میزان بارش طبق جدول ۱ می‌توان برآورد کرد که ۴۷ میلیون هکتار از زمین‌های یمن امکان کشت به ویژه کشت دیم را دارد و برپایه آن می‌توان در مجموع ۳۱.۸ تن گندم تولید کرد. به علاوه اگر از ۳۱.۸ میلیون تن ظرفیت کشت گندم یمن، ۳ میلیون تن آن به کاشت جو اختصاص یابد قابلیت تأمین خوراک ۲۷ میلیون رأس گوسفند نیز در این کشور فراهم می‌شود.

جدول شماره ۱- برآورد تولید گندم متناسب با میزان بارش در مناطق مختلف یمن

میزان بارش (میلیمتر)	میزان برداشت گندم دیم بر حسب تن در هر هکتار	میزان برداشت کاه بر حسب تن در هر هکتار	زمین‌های موجود یمن	میزان تولید گندم	برخی مناطق موردنظر
زیر ۱۸۰	کمتر از ۰.۵ تن و قابل استفاده برای مرتع	کمتر از ۰.۳	۳۹ میلیون هکتار	۷.۸ میلیون تن	الجوف، شبوه، لحج، مارب حضرموت
بین ۲۵۰-۴۵۰	بین ۲-۳ تن	حدود ۰.۳	۴.۸ میلیون هکتار	۱۰.۶ میلیون تن	عمران، تعز، البیضاء
بالای ۴۵۰	بالای ۳ تن	زیر ۰.۳	۳.۳ میلیون هکتار	۱۳.۴ میلیون تن	المحویت، إب، ریمه، حجه، ذمار
جمع			۴۷.۱ میلیون هکتار	۳۱.۸ میلیون تن	_____

کشت گندم به صورت دیم به دو روش قابل اجرا است:

الف) کشت دیم سنتی: در این روش که بهروری پائینی دارد، برای آماده‌سازی خاک، زمین را شخم می‌زنند. زیرو رو کردن و جابه‌جایی زیاد خاک باعث تبخیر رطوبت و از بین رفتن قارچ‌های مفید موجود در آن می‌شود. همچنین برخی مواقع در این نوع کشت برای تغییر محصول در دو دوره متناوب، گیاهان باقی مانده از کشت قبل سوزانده می‌شود که این کار نیز به از بین رفتن مواد مغذی در زمین منجر می‌شود و حتی ممکن است برخی سال‌ها نتوان کشت انجام داد. تردد زیاد وسایل کشاورزی بر روی خاک، زمین را بدون پوشش می‌کند و درجه حاصلخیزی آن را پایین می‌آورد و میزان آب بالایی مصرف می‌شود.

ب) کشت دیم مدرن با بهره‌گیری از دستگاه نوتیلج: در این روش بهره‌وری در تولید محصولات کشاورزی به صورت جدی ارتقا می‌یابد؛ زیرا با استفاده از دستگاه‌های نوتیلج نیازی به شخم‌زدن زمین نیست و حداقل مزاحمت ممکن برای خاک به وجود می‌آید. این دستگاه هم‌زمان با ایجاد شیار روی خاک دانه را همراه کود در سطحی پایین‌تر از سطح زمین قرار می‌دهد و روی آن را هم‌زمان با خاک می‌پوشاند. در این روش رطوبت و همچنین بقایای گیاهی موجود در آن حفظ می‌شود. دستگاه نوتیلج در هر هکتار به میزان ۵۰ کیلوگرم استفاده از بذر و به میزان ۴۰ لیتر مصرف سوخت را کاهش می‌دهد و سرعت کاشت در هر هکتار زمین را به میزان ۵ ساعت کمتر می‌کند.

با وجود آن که کشت دیم مدرن با استفاده از دستگاه‌های نوتیلج از سال‌ها قبل در کشورهای اروپایی به صورت گسترده اجرا می‌شده، در ایران سابقه چندانی نداشته است؛ زیرا ابعاد دستگاه‌های نوتیلج در اروپا متناسب با تراکتور و زمین‌های کوچک ایران نبوده و دستگاه‌های نوتیلج بزرگ اروپایی امکان به‌کارگیری در داخل کشور را نداشته است. با این حال برخی شرکت‌های ایرانی اخیراً نسبت به طراحی و ساخت این دستگاه متناسب با تراکتورهای موجود و اقلیم ایران اقدام کرده‌اند. در این میان هلدینگ کشاورزی ستاد اجرایی فرمان امام (ره) در طرح جهش تولید در دیم‌زارها نسبت به ترویج استفاده از این دستگاه اقدام کرده است و لذا امکان تأمین و صادرات این دستگاه به یمن نیز وجود دارد. حتی در صورتی که امکان انتقال این دستگاه‌ها به یمن به علت مشکلات و موانع میدانی وجود نداشته باشد، می‌توان دانش فنی آن را به یمن منتقل کرد. با توجه به واقعیت‌های عملیاتی، حتی اگر در نیمی از زمین‌های یمن بتوان از کشت دیم مدرن بهره برد، این کشور می‌تواند در عرصه تولید اقلام اساسی غذایی به صورت کامل خودکفا شود.

پیوست - تصویر و مشخصات دستگاه نوتیلج ساخت ایران

نام دستگاه	کودکار و بذرکار کشت مستقیم دیم
عرض دستگاه (Cm)	۲۳۰
طول دستگاه (Cm)	۲۵۰
ارتفاع دستگاه (Cm)	۱۶۵
وزن دستگاه (Kg)	۸۷۰
ظرفیت مخزن بذر (Lit)	۲۰۰
ظرفیت مخزن کود (Lit)	۲۰۰
توان مورد نیاز (Hp)	۷۵-۱۱۰
حداکثر عمق کار (Cm)	۲۰
تعداد ردیف	۱۱
فاصله ردیف‌ها برای غلات (Cm)	۱۸ (قابل تنظیم)
عرض کاشت برای غلات (Cm)	۲۰۰ (۱۱ ردیف)